

TỈNH ỦY HÀ TĨNH
BAN TUYÊN GIÁO

*

Số 44 - HD/BTGTU

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Hà Tĩnh, ngày 26 tháng 4 năm 2022

HƯỚNG DẪN

Tuyên truyền Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022)

Thực hiện Hướng dẫn số 30-HD/BTGTW, ngày 22/11/2021 của Ban Tuyên giáo Trung ương tuyên truyền kỷ niệm các ngày lễ lớn và sự kiện lịch sử quan trọng trong năm 2022; Kế hoạch số 64-KH/TU, ngày 28/12/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về tuyên truyền và tổ chức các hoạt động kỷ niệm các ngày lễ lớn, sự kiện lịch sử quan trọng của đất nước, của tỉnh năm 2022, Công văn số 861-CV/TU, ngày 24/3/2022 của Thường trực Tỉnh ủy về việc tổ chức các hoạt động kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022), Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy hướng dẫn công tác tuyên truyền như sau:

I. MỤC ĐÍCH, YÊU CẦU

1. Tuyên truyền để giúp cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân hiểu rõ về cuộc đời và những đóng góp to lớn của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng đối với đất nước, với quê hương Hà Tĩnh.

2. Thông qua các hoạt động tuyên truyền, kỷ niệm để giáo dục lý tưởng cách mạng, truyền thống yêu nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc; khích lệ, cổ vũ các thế hệ người Việt Nam, nhất là thế hệ trẻ noi gương Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng và các đồng chí lãnh đạo cách mạng tiền bối tiêu biểu, tạo nên phong trào thi đua sôi nổi trong toàn Đảng bộ và Nhân dân tích cực học tập, phấn đấu, cống hiến sức lực, trí tuệ, góp phần xây dựng, phát triển đất nước và tỉnh Hà Tĩnh phồn vinh, hạnh phúc.

3. Công tác tuyên truyền, kỷ niệm cần được tiến hành sinh động, thiết thực, hiệu quả và có tính giáo dục sâu sắc, tránh hình thức, phô trương, lãng phí, bảo đảm tốt công tác phòng, chống dịch Covid-19; kết hợp với tuyên truyền các ngày lễ lớn và các sự kiện chính trị quan trọng của đất nước, của tỉnh trong quý II/2022, nhất là gắn với các hoạt động tuyên truyền kỷ niệm 65 năm Ngày Bác Hồ về thăm Hà Tĩnh (15/6/1957 - 15/6/2022).

II. NỘI DUNG TUYÊN TRUYỀN

1. Tuyên truyền cuộc đời, công lao to lớn và cống hiến xuất sắc cho sự nghiệp độc lập dân tộc của Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng - Lãnh đạo cuộc khởi nghĩa Hương Khê trong 10 năm (1885 - 1895), là đỉnh cao của phong trào Cần Vương chống thực dân Pháp cuối thế kỷ XIX. Bày tỏ lòng thành kính biết ơn vô hạn đối với cụ và nghĩa quân đã anh dũng đứng lên kháng chiến chống thực dân Pháp. Từ đó, rút ra những bài học kinh nghiệm trong việc lãnh đạo công cuộc xây dựng, phát triển và bảo vệ đất nước, đặc biệt là trong công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế; nêu cao trách nhiệm của mỗi cán bộ, đảng viên, tổ chức đảng, nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của Đảng trong giai đoạn hiện nay.

2. Những phẩm chất đạo đức cao đẹp của Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng - một nhà Nho, giàu lòng yêu nước, văn sở song toàn, khí phách hiên ngang, bất khuất, cương trực.

3. Nêu bật những thành tựu và kết quả đạt được của quê hương Hà Tĩnh nói chung, huyện Vũ Quang, Huyện Đức Thọ nói riêng trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa - xã hội, an ninh - quốc phòng, hợp tác đối ngoại, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong thời gian qua. Chú trọng việc phát hiện, giới thiệu, biểu dương và nhân rộng các cá nhân, tập thể điển hình tiên tiến, những nhân tố mới trên các lĩnh vực.

4. Phản ánh không khí của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta hướng tới kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022) và tuyên truyền về các hoạt động kỷ niệm diễn ra tại các địa phương, đơn vị trong toàn tỉnh; nhất là chuỗi hoạt động diễn ra tại huyện Vũ Quang, huyện Đức Thọ.

II. HÌNH THỨC TUYÊN TRUYỀN

Các địa phương, đơn vị căn cứ vào nội dung tuyên truyền và tình hình, điều kiện cụ thể trong bối cảnh ảnh hưởng của dịch Covid-19 để lựa chọn các hình thức tuyên truyền phù hợp, thiết thực, hiệu quả.

1. Tuyên truyền lồng ghép thông qua tổ chức hội thảo, tọa đàm, hội nghị báo cáo viên, tuyên truyền viên, hành hương về các địa chỉ đỏ có liên quan...; nghiên cứu, thảo luận các tư liệu, tài liệu, sách báo, xem phim tài liệu; các cuộc họp, hội nghị của cơ quan, đơn vị, các buổi sinh hoạt chi bộ, chi hội, chi đoàn, họp thôn, khối phố...

2. Tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng, trang thông tin, cổng thông tin điện tử, website, fanpage do địa phương, đơn vị quản lý và các trang mạng xã hội khác (*Vcnet, Facebook, Zalo, Youtube, Lotus, Mocha, ...*); tổ chức đăng tải các tin,

bài viết, những cống hiến của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng...; kết hợp với tuyên truyền các ngày lễ lớn và các sự kiện chính trị quan trọng của đất nước, của tỉnh.

3. Tuyên truyền qua các hoạt động văn hóa - văn nghệ, thể dục - thể thao; tuyên truyền cổ động trực quan trên pa nô, áp phích, băng rôn, bảng điện tử... tại nơi công cộng và trụ sở làm việc của các cơ quan, đơn vị.

4. Tuyên truyền thông qua cuộc thi “Tìm hiểu về cuộc đời, sự nghiệp Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng” trong đoàn viên, thanh niên đảm bảo hiệu quả, góp phần giáo dục truyền thống yêu nước cho thế hệ trẻ.

5. Tuyên truyền thông qua các hoạt động về nguồn, tổ chức dâng hoa, dâng hương tại Tượng đài Phan Đình Phùng, Nhà bia tưởng niệm Phan Đình Phùng và nghĩa quân (huyện Vũ Quang); khu lưu niệm Phan Đình Phùng (xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ)...

III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy

- Xây dựng Hướng dẫn và Đề cương tuyên truyền kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng; thường xuyên kiểm tra, theo dõi, đôn đốc các hoạt động tuyên truyền Kỷ niệm.

- Chỉ đạo các cơ quan báo chí địa phương và Trung ương, tỉnh bạn đóng trên địa bàn tỉnh mở các chuyên trang, chuyên mục, có các tin, bài tuyên truyền, đưa tin các nội dung liên quan đến các hoạt động Kỷ niệm.

- Chỉ đạo tổ chức Hội thảo khoa học cấp huyện với chủ đề “Hào khí Cần vương và khát vọng phát triển”.

- Chỉ đạo các địa phương, đơn vị vận động cán bộ, đảng viên và Nhân dân đăng tải thông tin, tuyên truyền tích cực về cuộc đời và sự nghiệp của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng trên các phương tiện thông tin đại chúng, các trang thông tin điện tử, Website, Fanpage do địa phương, đơn vị quản lý và các trang mạng xã hội khác (*Vcnet, Facebook, Zalo, Youtube, Lotus, Mocha, ...*).

- Nắm bắt tình hình dư luận của cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân; định hướng dư luận xã hội; đấu tranh phản bác các luận điệu sai trái, xuyên tạc của các thế lực thù địch, phản động về phần tử cơ hội chính trị, thế lực thù địch trên Internet và mạng xã hội liên quan cuộc đời và sự nghiệp của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng.

- Theo dõi, kiểm tra, đôn đốc việc tổ chức thực hiện các hoạt động tuyên truyền Kỷ niệm ở các địa phương, đơn vị; báo cáo kịp thời Ban Tuyên giáo Trung ương, Thường trực Tỉnh ủy theo quy định.

2. Ủy ban Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức đoàn thể chính trị - xã hội cấp tỉnh; Thường trực, Ban Tuyên giáo các huyện, thành, thị ủy, đảng ủy trực thuộc.

- Xây dựng hướng dẫn tuyên truyền Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng, nhất là các hoạt động tuyên truyền, tôn vinh và tri ân những cống hiến to lớn của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng đối với phong trào độc lập dân tộc, thông qua việc tổ chức sinh hoạt chuyên đề, tọa đàm... cho cán bộ, đoàn viên, hội viên và các tầng lớp Nhân dân.

- Vận động cán bộ, đoàn viên, hội viên tích cực hưởng ứng các phong trào thi đua yêu nước lập tích chào mừng 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022).

- Nắm bắt dư luận xã hội của cán bộ, đảng viên, hội viên và các tầng lớp Nhân dân trước, trong và sau tổ chức các hoạt động Kỷ niệm để có những đề xuất, giải pháp kịp thời xử lý những vấn đề mới phát sinh.

* **Huyện ủy Vũ Quang** căn cứ tình hình thực tiễn, chỉ đạo tổ chức các hoạt động kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng phù hợp, đảm bảo ý nghĩa, thiết thực, hiệu quả.

Chủ trì, phối hợp với Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy tổ chức Hội thảo khoa học cấp huyện với chủ đề “Hào khí Cần Vương và khát vọng phát triển” (*có Kế hoạch riêng*).

Chủ trì tổ chức Lễ dâng hương, hoa tại Tượng đài Phan Đình Phùng, Nhà bia tưởng niệm Phan Đình Phùng và nghĩa quân (huyện Vũ Quang) (*Có kế hoạch riêng và mời Lãnh đạo tỉnh tham dự*).

Chủ trì tổ chức cuộc thi “*Tìm hiểu về cuộc đời, sự nghiệp Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng*” bằng hình thức phù hợp.

Chỉ đạo việc chỉnh trang đô thị, vệ sinh môi trường, đảm bảo cảnh quan “xanh - sạch - đẹp”; đẩy mạnh công tác tuyên truyền trực quan tại các tuyến đường chính, khu dân cư, các cơ quan đơn vị...

* **Huyện ủy Đức Thọ** chỉ đạo việc chỉnh trang đô thị, vệ sinh môi trường, đảm bảo cảnh quan “xanh - sạch - đẹp”; đẩy mạnh công tác tuyên truyền trực quan tại các tuyến đường chính, khu dân cư, các cơ quan đơn vị; tổ chức Lễ dâng hương, hoa tại khu lưu niệm và khu mộ của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng ở làng Đông Thái, xã Tùng Ảnh.

3. Sở Thông tin và Truyền thông

- Tăng cường công tác quản lý báo chí, xuất bản; phối hợp Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy hướng dẫn các cơ quan báo, đài, các tạp chí, đặc san, bản tin trong tỉnh,

cổng thông tin điện tử của tỉnh, các báo Trung ương và tỉnh bạn thường trú trên địa bàn tuyên truyền về các hoạt động Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng.

- Hướng dẫn Trung tâm Văn hóa - Truyền thông các huyện, thành phố, thị xã và hệ thống truyền thanh cơ sở tuyên truyền các nội dung trên cho cán bộ, đảng viên, quần chúng Nhân dân.

- Quản lý chặt chẽ các hoạt động thông tin, truyền thông, nhất là việc biên soạn, phát hành các ấn phẩm tuyên truyền; kiên quyết xử lý các hành vi vi phạm, đưa thông tin sai trái, xuyên tạc liên quan đến Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng.

4. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch

Chỉ đạo, hướng dẫn và tổ chức các hoạt động tuyên truyền cổ động trực quan (*xây dựng các cụm pano, khẩu hiệu, treo cờ Đảng, cờ Tổ quốc...*), các hoạt động văn hóa - thông tin ở cơ sở...; gắn với tuyên truyền các ngày lễ lớn và các sự kiện chính trị quan trọng của đất nước, của tỉnh.

5. Các cơ quan báo chí địa phương, Trung ương và tỉnh bạn có thông báo hoạt động trên địa bàn

Xây dựng kế hoạch triển khai tuyên tin, bài, phóng sự, bố trí chương trình, nội dung, thời lượng phù hợp để phản ánh các nội dung tuyên truyền trong Hướng dẫn này đảm bảo có ý nghĩa tuyên truyền, giáo dục sâu sắc, tạo sức lan tỏa sâu rộng trong cán bộ, đảng viên và các tầng lớp Nhân dân; đề cao vai trò, trách nhiệm của lãnh đạo trong việc kiểm duyệt tin, bài.

- **Các cơ quan xuất bản tạp chí, đặc san, bản tin, trang, cổng thông tin điện tử tỉnh:** biên tập, đưa nội dung tuyên truyền về sự kiện để tuyên truyền rộng rãi trong cán bộ, đảng viên và Nhân dân.

6. Hội Liên hiệp Văn học nghệ thuật, Hội Nhà báo tỉnh

Động viên, khuyến khích đội ngũ văn nghệ sỹ, báo chí bám sát thực tiễn, sáng tác và quảng bá những tác phẩm văn học, nghệ thuật, báo chí có giá trị phản ánh về cuộc đời và những đóng góp của Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng, những thành tựu nổi bật của Đảng bộ và Nhân dân Hà Tĩnh trong thời gian qua.

IV. MỘT SỐ KHẨU HIỆU TUYÊN TRUYỀN

1. *Thi đua lập thành tích Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đỉnh nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022)!*

2. *Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh muôn năm!*

3. *Nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam muôn năm!*

4. *Chủ tịch Hồ Chí Minh vĩ đại sống mãi trong sự nghiệp của chúng ta!*

5. Toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ra sức thi đua thực hiện thắng lợi nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội năm 2022!

Trên cơ sở Hướng dẫn này, đề nghị các địa phương, đơn vị chủ động triển khai tổ chức các hoạt động tuyên truyền đảm bảo mục đích, yêu cầu đề ra.

(Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy gửi kèm Đề cương tuyên truyền Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng (06/6/1847 - 06/6/2022) do Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy và Huyện ủy Vũ Quang biên soạn).

Nơi nhận:

- Ban Tuyên giáo TW,
- Vụ Tuyên truyền, BTGTW, (đề b/c)
- Thường trực Tỉnh ủy,
- Ủy ban MTTQ và các tổ chức đoàn thể cấp tỉnh,
- Thường trực, BTG các huyện, thành, thị ủy, đảng ủy trực thuộc,
- Sở Văn hoá, Thể thao và Du lịch,
- Sở Thông tin và Truyền thông,
- Hội Nhà báo tỉnh, Hội Liên hiệp VH-NT tỉnh,
- Báo Hà Tĩnh, Đài PT - TH tỉnh, các tạp chí, đặc san, bản tin trong tỉnh,
- Các báo Trung ương và tỉnh bạn đóng trên địa bàn,
- Lãnh đạo, các phòng, Trung tâm - Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy,
- Lưu Văn thư BTG.

**K/T TRƯỞNG BAN
PHÓ TRƯỞNG BAN**

Lê Văn Khánh

ĐỀ CƯƠNG
TUYÊN TRUYỀN KỶ NIỆM 175 NĂM NGÀY SINH
ĐÌNH NGUYỄN TIẾN SĨ PHAN ĐÌNH PHÙNG (06/6/1847 - 06/6/2022)

*(Ban hành kèm theo Hướng dẫn số 44 -HD/BTGTU, ngày 26/4/2022
của Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy)*

I. CUỘC ĐỜI, SỰ NGHIỆP CỦA ĐÌNH NGUYỄN TIẾN SĨ PHAN ĐÌNH PHÙNG

Phan Đình Phùng sinh ngày 06/6/1847 tại làng Đông Thái, huyện La Sơn (nay là xã Tùng Ảnh, huyện Đức Thọ), tỉnh Hà Tĩnh, trong một gia đình Nho học. Đông Thái nổi tiếng là quê hương và nơi sinh sống của nhiều quan lại cấp cao của triều đình từ thời nhà Lê. Mười hai đời liên tiếp dòng họ Phan đều đỗ đạt làm quan. Thân sinh ông là cụ Phó bảng Phan Đình Tuyên, các bác ông là chí sĩ Phan Đình Thông và Cử nhân Phan Đình Thuật, chú ông là Phó bảng Phan Đình Vận. Cả ba anh em họ Phan sống đến tuổi trưởng thành đều thi đỗ và vào triều làm quan. Từ nhỏ, Phan Đình Phùng đã tỏ ra chán ghét với chương trình học bảo thủ xưa cũ, tuy vậy ông vẫn kiên trì học tập cho đến khi đỗ Cử nhân vào năm 1876. Ông đậu Cử nhân trong khoa thi Bính Tý (1876) và trở thành Đình nguyên Tiến sĩ trong kỳ thi Đình năm sau.

Mặc dù đỗ đạt cao nhưng Phan Đình Phùng thường được biết đến nhờ sự chính trực, liêm khiết của mình hơn là tài học. Cũng nhờ đức tính này mà ông thăng quan nhanh chóng trong triều đình Tự Đức. Sau khi đỗ Tiến sĩ, ông được bổ làm Tri huyện Yên Khánh (tỉnh Ninh Bình ngày nay). Trong thời gian ông tại chức, có một vị linh mục Công giáo La Mã là Trần Lục luôn dựa vào sự hỗ trợ ngầm của các nhà truyền giáo Pháp mà ức hiếp người dân không theo đạo ở địa phương. Nhân một lần vị linh mục này lạm quyền, Phan Đình Phùng đã đem người này ra đánh. Cũng từ đây mà một cuộc tranh cãi giữ dội đã nổ ra, ảnh hưởng đến các mối quan hệ giữa Triều đình, Công giáo Việt Nam và Pháp. Cuối cùng, triều đình Huế đã phải cách chức Tri huyện của Phan Đình Phùng.

Mặc dù bị cách chức Tri huyện, nhưng nhờ sự chính trực của mình mà ông được chuyển vào kinh thành, trở thành một thành viên của Đô sát viện. Tại triều, ông tố cáo nhiều vụ khuất tất, nên có lần được Hoàng đế Tự Đức khen là "thử sự cửu bất phát, phùng Phùng nãi phát" (*việc này đã lâu không ai phát giác ra, nay gặp Phùng mới phát hiện được*), nên càng nổi tiếng về tính cương trực, được thăng lên chức Ngự sử trong triều. Với vị trí Ngự sử, ông có quyền chỉ trích các hành vi sai trái của tất cả các quan lại trong triều và kể cả Hoàng đế. Ông công khai chỉ

trích Tôn Thất Thuyết - đại thần phụ chính đứng đầu triều đình thời bấy giờ - là một người hấp tấp và không trung thực. Ngoài việc tích cực diệt trừ tham nhũng, Phan Đình Phùng còn biên soạn một cuốn sách Địa lý Việt Nam, xuất bản vào năm 1883.

Năm 1858, Pháp nổ súng xâm lược Việt Nam và bắt đầu quá trình đô hộ miền Nam Việt Nam. Năm 1862, triều đình Huế ký Hòa ước Nhâm Tuất, chấp nhận nhường 3 tỉnh miền Đông cho Pháp. Đến năm 1867, Pháp chiếm nốt ba tỉnh miền Tây kế tiếp để tạo thành một lãnh thổ thuộc địa *Cochinchine* (Nam Kỳ). Trong khoảng thời gian này, nhà Nguyễn luôn muốn tìm ra phương án tốt nhất để có thể giành lại lãnh thổ. Triều đình lúc bấy giờ chia làm hai phe, một bên cho rằng nên sử dụng quân sự, trong khi bên còn lại cho rằng nên sử dụng biện pháp ngoại giao bên cạnh việc nhượng bộ về tài chính và tôn giáo. Đến khi Hoàng đế Tự Đức qua đời vào năm 1883, toàn bộ Việt Nam bị đô hộ, hợp nhất với Lào và Campuchia thành Đông Dương thuộc Pháp.

Trước khi qua đời mà không có con trai, Tự Đức đã chọn Kiến Phúc làm người thừa kế thay cho Dục Đức - người vốn được định vị trí Trữ quân. Trong di chúc của mình, Tự Đức đã viết rằng Dục Đức làm người sa đọa, không xứng đáng để cai trị đất nước. Tuy nhiên, dưới sự dẫn dắt của Tôn Thất Thuyết, các quan phụ chính đã đưa Dục Đức lên ngôi dưới sức ép của hậu phi trong hậu cung. Vì Phan Đình Phùng kịch liệt phản đối hành động này của Tôn Thất Thuyết mà ông đã bị cách chức. Nhưng Dục Đức làm Hoàng đế chưa được 3 ngày đã bị phế truất và xử tử. Phan Đình Phùng lại một lần nữa lên tiếng phản đối và đã bị bắt giam rồi sau đó đày về quê nhà. Năm 1884, Phan Đình Phùng được phục chức rồi được bổ làm Tham biện Sơn phòng Hà Tĩnh.

Chỉ trong vòng một năm ngắn ngủi, triều đình Huế đã thay đổi đến vị Hoàng đế thứ 4 - Hoàng đế Hàm Nghi. Tôn Thất Thuyết và đại thần nhiếp chính Nguyễn Văn Tường đã đưa Hiệp Hòa lên ngôi sau khi phế truất Dục Đức. Tuy nhiên, vị Hoàng đế mới tỏ ra nghi kỵ các đại thần phụ chính khiến cho Tôn Thất Thuyết một lần nữa đưa ra quyết định phế truất. Không lâu sau khi Kiến Phúc được đưa lên ngôi thì bị phế truất. Hàm Nghi được đưa lên ngôi thay thế anh trai mình. Cũng chính vì việc phế lập Hoàng đế liên tục này mà quân Pháp cho rằng các quan nhiếp chính đang gây ra quá nhiều rắc rối, cần phải bị dẹp bỏ. Năm 1885, Hàm Nghi phải chạy ra Tân Sở (Quảng Trị) để tránh Pháp. Cũng trong năm này, Phan Đình Phùng đã nổi dậy hưởng ứng và tập hợp dưới ngọn cờ khởi nghĩa của Hoàng gia.

Tôn Thất Thuyết đưa Hàm Nghi lên làm người đứng đầu trên danh nghĩa của Phong trào Cần Vương, tìm cách lật đổ sự cai trị của Pháp bằng một cuộc nổi dậy bảo hoàng. Phan Đình Phùng đã tích cực hưởng ứng bằng cách lập căn cứ ở Hà Tĩnh, thành lập đội quân du kích cho riêng mình. Trong thời gian này, Tôn Thất

Thuyết muốn tranh thủ sự hỗ trợ từ nhà Thanh của Trung Quốc nhưng Nguyễn Văn Tường lại cho rằng trợ lực lớn nhất của Việt Nam bấy giờ là Xiêm. Bởi Hoàng đế mở đầu nhà Nguyễn là Gia Long đã gả em gái của mình cho vua Xiêm, đồng thời Xiêm cũng là căn cứ của ông trong thời gian ông tìm cách giành lại ngai vàng vào năm 1780. Tuy nhiên, nhiều lần kêu gọi sự giúp đỡ từ chính phủ Xiêm, chỉ nhận được một ít vũ khí, đạn dược. Để chuẩn bị cho khởi nghĩa, Tôn Thất Thuyết đã chuẩn bị và xây dựng căn cứ ở Tân Sở suốt một năm.

Cuộc khởi nghĩa Cần Vương đã chính thức bắt đầu vào ngày 5 tháng 7 năm 1885 khi Tôn Thất Thuyết mở cuộc tấn công vào quân Pháp sau một thời gian đối đầu ngoại giao. Sau khi cuộc tấn công thất bại, Tôn Thất Thuyết đã phải đưa Hàm Nghi chạy về phía bắc, đến gần biên giới Việt - Lào. Cuộc khởi nghĩa được chính thức phát động khi Hoàng đế ban bố Chiếu Cần Vương.

Phan Đình Phùng hưởng ứng Chiếu Cần Vương, được Hàm Nghi phong làm Tán lý Quân vụ, lãnh đạo các nghĩa quân. Ông nhận được sự ủng hộ từ các làng quê, lập đại bản doanh trên núi Vụ Quang, một nơi có thể nhìn ra pháo đài ven biển của Pháp. Tổ chức của ông cũng trở thành hình mẫu cho các nghĩa quân sau này. Ông chia nghĩa quân thành 15 Thứ, mỗi Thứ có từ 100 đến 500 quân. Nghĩa quân của ông được giữ kỷ luật và mặc quân phục như quân đội chính quy. Đứng ra giúp sức cho Phan Đình Phùng là các sĩ đại phu có tiếng như Phan Trọng Mưu, Phan Cát Tuu (tức Phan Cát Xu), Phan Quang Cư và các võ tướng xuất thân từ nông dân như Cao Thắng, Cao Nữu, Lê Ninh, Nguyễn Chanh. Trận chiến đầu tiên gây sự chú ý của nghĩa quân là cuộc tấn công vào hai ngôi làng Công giáo gần đó đã hợp tác với Pháp. Chỉ một vài giờ sau khi cuộc tấn công bắt đầu, quân Pháp xuất hiện và nhanh chóng đàn áp được nghĩa quân, buộc nghĩa quân phải chạy về căn cứ. Quân Pháp thừa thắng truy đuổi và đốt phá toàn bộ đồn Đồng Thái, khiến nơi này chịu thiệt hại nặng nề. Phan Đình Phùng chạy thoát, nhưng anh trai là Phan Đình Thông bị Nguyễn Chính bắt. Nguyễn Chính vốn là Kinh lược Bắc Kỳ, nhưng vì tội ngang ngược, không lo cho dân, bị Phan Đình Phùng lúc ấy còn là Ngự sử dâng sớ vạch tội, bị Tự Đức cách chức. Nay Nguyễn Chính hợp tác với Pháp, được giữ chức Tổng đốc Nghệ An.

Giặc đem danh lợi ra mua chuộc Cụ, nhưng thất bại. Chúng dùng vũ lực để uy hiếp tinh thần, Cụ không sòn lòng. Họ lợi dụng các cộng sự, người cùng làng như Lê Kinh Hạp, Phan Trọng Mưu, Võ Khoa, Hoàng Cao Khải viết thư lấy "tình xưa nghĩa cũ" khuyên Phan Đình Phùng đầu hàng để cứu anh trai, tránh cho làng quê và mồ mả tổ tiên bị giày xéo. Câu trả lời khẳng khái của Cụ trước mặt tên Lê Kinh Hạp Tiểu phủ sứ, tay sai của giặc, khi hấn dọa bắn giết người anh ruột là Phan Đình Thông và đào mả tổ tiên, đã nói lên khí tiết của một vị anh hùng dân tộc: "*Tôi*

từ khi cùng chư Tướng khởi binh Cần Vương, đã có chủ tâm là bỏ cả việc gia đình quê quán ra ngoài, không nghĩ gì đến nữa. Nay tôi chỉ việc có một ngôi mộ rất to, nên giữ, là đất nước Việt Nam; tôi chỉ có một ông anh rất to, đang bị nguy vong là mấy mươi triệu đồng bào. Nếu về mà sửa sang phân mộ của mình thì ngôi mộ cả nước kia ai giữ? Về để cứu vớt ông anh của mình, thì anh em trong nước ai cứu? Tôi bây giờ thề chỉ có một cái chết mà thôi”.

Nói rồi, ông không trả lời thư mà chỉ nhắn cho người đưa thư về nhắn cho Lê Kinh Hạp rằng: "*Nếu có ai làm thiệt anh ta, thì nhớ gửi cho ta bát nước canh*". Sự việc này và cách hành xử của Phan Đình Phùng được coi là một trong những lý do khiến cho ông được dân chúng và các thế hệ người Việt chống thực dân Pháp về sau ngưỡng mộ: ông đặt tình yêu nước lên cao nhất. Ông đặt mục tiêu tất cả vì quốc gia, bỏ qua cả gia đình và quê hương.

Nghĩa quân của Phan Đình Phùng được đào tạo kỷ luật và bài bản, mà người đứng đằng sau chính là Cao Thắng - thủ lĩnh "Giặc cờ Vàng" được anh trai Phan Đình Phùng cứu khỏi quân đội triều đình hơn một thập kỷ trước. Nghĩa quân chủ yếu hoạt động ở Thanh Hóa, Hà Tĩnh, Nghệ An và Quảng Bình nhưng mạnh mẽ nhất là hai tỉnh Nghệ - Tĩnh. Năm 1887, sau nhiều trận thất bại, Phan Đình Phùng nhận ra sai lầm trong chiến thuật của mình, ông ra lệnh cho các tướng sĩ chuyển sang cách đánh du kích. Ông lệnh cho người xây dựng các khu căn cứ, kho lương thực, xây dựng hệ thống tình báo và các đầu mối tiếp tế cho nông dân; còn bản thân ông quyết định ra Bắc để kêu gọi văn thân chí sĩ cùng nổi dậy. Trong thời gian ông ra Bắc, Cao Thắng tiếp tục lãnh đạo một lực lượng khoảng 1.000 người với 500 khẩu súng ống. Lực lượng của Cao Thắng đã sản xuất được khoảng 300 khẩu súng trường bằng cách tháo rời và học theo những khẩu súng đã thu được của quân Pháp từ năm 1874. Để có thể tạo ra được những khẩu súng nhái như vậy, họ đã cho bắt rất nhiều công tượng người Việt. Về sau, người Pháp đã nhận định rằng những vũ khí này đã được sao chép thành thạo, chỉ có một chi tiết bị lỗi là quá trình tôi luyện lò xo.

Vũ khí mà nghĩa quân sử dụng kém xa so với đối thủ, tất cả các vị trí của họ trong đất liền đều nằm trong tầm bắn của Hải quân Pháp. Lúc bấy giờ, người Việt Nam không thể dựa vào Trung Quốc để hỗ trợ vật chất, còn các nước phương Tây như Bồ Đào Nha, Hà Lan hay Vương quốc Anh thì không muốn bán vũ khí cho họ vì nhiều lý do khác nhau. Vì vậy, Phan Đình Phùng phải tìm những con đường trên bộ để có thể mua vũ khí từ Xiêm, trong bối cảnh sử dụng đường biển không khả thi với sự có mặt của Hải quân Pháp. Ông lệnh cho các tướng sĩ dưới quyền lập một con đường bí mật từ Hà Tĩnh qua Lào vào Đông Bắc Xiêm; một tuyến đường như vậy từ núi Vụ Quang được cho là đã được tạo ra vào khoảng năm 1888. Ở Tha Uthen, nơi có một cộng đồng người Việt xa xứ, có một nữ ủng hộ viên được chỉ

định làm người mua vũ khí cho Phan Đình Phùng tên là Co Tam. Vào năm 1890, Quân đội Xiêm đã vận chuyển khoảng 1.000 khẩu súng trường của Áo từ Bangkok đến Luang Prabang ở Lào. Tuy nhiên, vẫn chưa rõ số vũ khí này có về được Việt Nam hay không.

Năm 1888, một cận vệ người Mường của Hàm Nghi là Trương Quang Ngọc đã phản bội, Hoàng đế bị quân Pháp bắt và đày sang Algeria. Phan Đình Phùng và Cao Thắng đã chiến đấu ở miền núi Hà Tĩnh, Nghệ An và Thanh Hóa. 15 cứ điểm khác được xây dựng dọc theo núi để bổ sung cho sở chỉ huy ở núi Vũ Quang. Mỗi căn cứ có một chỉ huy cấp dưới chỉ huy các đơn vị có quân số từ 100 đến 500 người (1 Thứ quân). Mọi hoạt động của nghĩa quân đều được người dân địa phương, họ quyên góp kim loại để sản xuất vũ khí.

Sau khi từ miền Bắc trở về vào năm 1889, việc đầu tiên Phan Đình Phùng làm là phát lệnh truy tìm và ông đã đích thân xử tử kẻ phản bội Trương Quang Ngọc tại Tuyên Hóa. Sau đó, ông mở hàng loạt cuộc tấn công du kích vào các cơ sở của quân Pháp trong suốt mùa hè năm 1890, nhưng những cuộc tấn công này không mang lại hiệu quả lớn.

Năm 1893, Cao Thắng tử trận khiến Phan Đình Phùng bị mất đi một cộng sự đắc lực. Năm 1895, Pháp điều Nguyễn Thân đến phối hợp với công sứ Nghệ An là Duvillier đem 3.000 lính đi đàn áp cuộc khởi nghĩa Hương Khê. Quân chủ lực của Phan Đình Phùng bị đối phương bít đường tiếp vận, nên vũ khí, lương thực, quân số thảy đều thiếu thốn, khó bù đắp. Mỗi lần đối phương tấn công, nghĩa quân chỉ có thể di chuyển từ núi Quạt rồi về núi Vụ Quang, và không thể ở đây lâu quá 3 ngày.

Ngày 17/10/1894, Phan Đình Phùng đã tập hợp lực lượng, đánh thắng một trận lớn, đối phương bị tổn thất nhiều vũ khí và người. Ban đầu, ông cho quân lên tận nguồn sông chặt cây đóng kè chặn nước lại, đồng thời chuẩn bị sẵn nhiều khúc gỗ lớn. Khi quân Pháp và quân triều thân Pháp đến giữa dòng sông, thì ông cho phá kè trên nguồn và tuôn cây xuống. Đối phương phần bị nước cuốn, phần bị cây lao vào người, lại bị nghĩa quân ở hai bên bờ xông ra đánh nên bị thương vong rất nhiều. Theo một số tư liệu ghi lại, sau trận này, phía Pháp ngoài số quân trang và đạn dược bị mất mát, còn có ba sĩ quan và trên trăm lính bị tiêu diệt.

Ngày 28/12/1895, trong một trận giao tranh ác liệt, Phan Đình Phùng bị thương nặng rồi hy sinh. Mười hai ngày sau khi thủ lĩnh Phan Đình Phùng mất, Nguyễn Thân mới tới được núi Vũ Quang và núi Quạt.

Chính quyền Pháp và quan chức triều đình nhà Nguyễn đã cho đem quan tài Phan Đình Phùng về thôn Đông Thái quê ông để kiểm nghiệm. Sau khi các hào cự lĩnh thuộc tộc Phan Đình Phùng tại thôn Đông Thái đã khẳng định thi hài trong quan

tài là Phan Đình Phùng, thi hài Phan Đình Phùng được hỏa táng. Tên ông trên văn bia Tiến sĩ ở Huế cũng bị đục bỏ.

Sang đầu năm 1896, một số chỉ huy lần lượt mất vì ở lâu nơi rừng sâu nước độc, một số bị tử trận hoặc bị bắt, một số khác thì rút qua Xiêm La hoặc ra hàng... Cuộc khởi nghĩa Hương Khê do Phan Đình Phùng cùng các cộng sự dày công xây dựng đến đây là kết thúc.

II. PHONG TRÀO CÀN VƯƠNG VÀ CUỘC KHỞI NGHĨA HƯƠNG KHÊ

Với việc lần lượt ký kết Hiệp ước Harmand (25/8/1883) và Hiệp ước Patenôtre (06/6/1884), triều Nguyễn đã chính thức đặt cơ sở lâu dài cho quyền đô hộ của thực dân Pháp ở Việt Nam. Điều này đã gây nên bất mãn trong triều đình và toàn thể nhân dân ta. Đứng đầu phe chủ chiến là Thượng thư Bộ binh Tôn Thất Thuyết đã bí mật xây dựng lực lượng, căn cứ để chuẩn bị cho một cuộc phản công khi thời cơ đến. Ngày 31/7/1884, Tôn Thất Thuyết cho phế truất vua Kiến Phúc - một ông vua có tư tưởng thân Pháp và đưa Ưng Lịch (vua Hàm Nghi) mới 14 tuổi lên ngôi.

Cuối năm 1884, giữa lúc quân Pháp đang gặp nhiều khó khăn về quân sự ở Bắc Kỳ, Tôn Thất Thuyết lấy danh nghĩa vua Hàm Nghi phản đối việc Pháp đưa 300 quân lập đồn Mang Cá ngay trong kinh thành Huế. Không những không rút lui, Pháp còn cho tăng thêm số quân đóng ở Mang Cá. Trước tình hình đó, Tôn Thất Thuyết huy động số quân còn lại ở các địa phương tập trung về Huế, để chuẩn bị cho 1 cuộc phản công. Kế hoạch bị lộ, ngày 27/6/1885, tướng De Courcy điều 4 đại đội và 2 tàu chiến từ Hải Phòng vào kinh thành Huế. Biết rõ lực lượng của Pháp, để tăng thế chủ động, rạng sáng 05/7/1885, Tôn Thất Thuyết chỉ đạo hai đạo quân cùng lúc tấn công các căn cứ Pháp đóng tại Huế. Bị tấn công bất ngờ, quân Pháp bị rối loạn nhưng với ưu thế về lực lượng và vũ khí, chúng nhanh chóng mở lại cuộc phản công. Chúng cướp bóc tài sản và sát hại dã man những người dân vô tội, hầu như ngày nào cũng có người dân bị chết. Sau này, Nhân dân Thừa Thiên Huế đã lấy ngày 23/5 âm lịch làm ngày giỗ chung.

Tình hình diễn biến ngày càng phức tạp, Tôn Thất Thuyết đã bí mật rước vua Hàm Nghi đến sơn phòng Tân Sở (Quảng Trị). Ngày 13/7/1885, tại Tân Sở, Tôn Thất Thuyết lấy danh nghĩa vua Hàm Nghi hạ chiếu “Cần Vương” lần thứ nhất. Để tránh sự truy lùng của thực dân Pháp, Tôn Thất Thuyết đưa vua Hàm Nghi đến sơn phòng Ấu Sơn (Hà Tĩnh). Tại đây, vua Hàm Nghi đã đích thân xuống chiếu “Cần Vương” lần thứ hai vào ngày 20/9/1885. Nội dung 2 tờ chiếu Cần Vương tập trung tố cáo âm mưu xâm lược Việt Nam của thực dân Pháp, xác định tính chất chính nghĩa của cuộc kháng chiến, nhằm mục đích “diệt trừ giặc Pháp và bọn phản quốc”, đồng thời còn kêu gọi sĩ phu, văn thân và Nhân dân cả nước đứng lên kháng chiến

phò vua, cứu nước. Hưởng ứng lời kêu gọi, dưới sự lãnh đạo của văn thân, sỹ phu yêu nước, Nhân dân ta trên khắp mọi miền đất nước đã sôi nổi đứng lên chống Pháp và bẻ gãy tay sai.

Chiếu Cần Vương đánh dấu một mốc mới trong lịch sử kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược của Nhân dân Việt Nam cuối thế kỷ XIX. Mặc dù diễn ra dưới danh nghĩa Cần Vương, nhưng thực tế đây là một phong trào đấu tranh yêu nước chống Pháp xâm lược của Nhân dân và hoàn toàn không có sự tham gia của quân đội triều đình.

*** Khởi nghĩa Hương Khê (1885 - 1896)**

Khởi nghĩa Hương Khê phát triển qua 2 thời kỳ: Thời kỳ xây dựng, tổ chức (1885 - 1888) và thời kỳ chiến đấu (1889 - 1896). Địa bàn hoạt động: Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình.

Lãnh tụ cuộc khởi nghĩa là Phan Đình Phùng và Cao Thắng. Ngay sau khi vua Hàm Nghi xuống chiếu Cần Vương, trên địa bàn tỉnh Hà Tĩnh đã bùng nổ nhiều phong trào đấu tranh vũ trang lẻ tẻ. Trên cơ sở đó, Phan Đình Phùng đã tập hợp và phát triển thành một phong trào có quy mô rộng lớn khắp 4 tỉnh Bắc Trung Kỳ, với địa bàn chính là Hương Khê (Hà Tĩnh).

Dựa vào địa thế núi rừng hiểm trở của các tỉnh Thanh Hóa, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, nghĩa quân đã xây dựng được 4 căn cứ lớn: Cồn chùa (xã Sơn Lâm, huyện Hương Sơn); Thượng Bồng - Hạ Bồng (tây nam Đức Thọ); Trùng Khê - Trí Khê (Hai xã Hương Ninh và Hương Thọ, huyện Hương Sơn) và căn cứ Vụ Quang (phía tây Hương Khê) nằm sâu trong vùng núi, giáp nước Lào. Được xây dựng dựa trên địa thế tự nhiên hiểm trở, căn cứ lớn nhất trong những năm cuối khởi nghĩa của nghĩa quân.

- Về tổ chức, nghĩa quân chia thành 15 quân thứ, các quân thứ được xây dựng trên cơ sở các đơn vị hành chính, thường là huyện hoặc xã và lấy ngay tên đó để gọi. Trong đó, Hà Tĩnh có 10 quân thứ, gồm: Khê thứ, Can thứ, Hương thứ, Nghi thứ, Lai thứ, Cẩm thứ, Thạch thứ, Kỳ thứ, Diệm thứ, Lễ thứ; Nghệ An có 2 quân thứ: Anh thứ và Diễn thứ; Quảng Bình có 2 quân thứ là Bình thứ và Lệ thứ; Thanh Hóa có 1 quân thứ là Thanh thứ.

Phan Đình Phùng trực tiếp chỉ huy quân thứ trung tâm Vụ Quang còn các quân thứ khác đóng quân ở địa phương, thường xuyên liên lạc với nhau để đảm bảo sự thống nhất.

- Về trang bị vũ khí: Ngoài các vũ khí thô sơ (giáo, mác, đại đao...), tướng Cao Thắng còn tổ chức cướp súng giặc, nghiên cứu chế súng trường theo kiểu của Pháp để tự trang bị, nâng cao hiệu suất chiến đấu.

-Về phương thức tác chiến: Nghĩa quân dựa vào địa thế núi rừng hiểm trở với hệ thống công sự chằng chịt để tiến hành chiến tranh du kích, luôn hoạt động phân tán, đánh bằng nhiều hình thức linh hoạt và chủ động như công đồn, chặn đường tiếp tế, dùng cạm bẫy, hầm chông...

- Diễn biến cuộc khởi nghĩa Hương Khê:

+ Từ đầu năm 1889, nghĩa quân bắt đầu đẩy mạnh hoạt động trên khắp địa bàn Nghệ - Tĩnh, liên tục tập kích, diệt viện và chống càn quét. Giữa tháng 12/1889, nghĩa quân tấn công đồn Dương Liễu, tiếp đó đánh vào huyện lỵ Hương Sơn. Tháng 4/1890, quân của Nguyễn Chanh và Nguyễn Trạch phục kích tại làng Hốt (xã Phú Lộc, huyện Can Lộc) diệt nhiều lính khố xanh, tháng 5 tấn công đồn Trường Lưu. Đến những tháng cuối năm đó, nghĩa quân đã tổ chức hàng chục trận đánh đồn, phục kích, diệt viện và chống càn quét.

Phối hợp với nghĩa quân Hà Tĩnh, nghĩa quân Nghệ An cũng hoạt động mạnh trên một vùng rộng bao gồm các huyện Diễn Châu, Yên Thành, Thanh Chương, Nghi Lộc... bất ngờ tiến sâu vùng đồng bằng tấn công quân Pháp.

Trong những năm 1891 - 1892, dù thực dân Pháp bình định được Hà Tĩnh và Nghệ An, nghĩa quân vẫn tiếp tục chiến đấu quyết liệt. Tiêu biểu là 2 trận chống càn quét vào khu Hói Trùng và Ngàn Sâu là căn cứ của Cao Thắng vào đầu tháng 8/1892.

Để phản công lại, đêm 23/8/1892, nghĩa quân do Bá Hộ Thuận chỉ huy đã bí mật tập kích tại thị xã Hà Tĩnh, phá nhà lao giải thoát hơn 700 tù nhân. Tuy nhiên, sau nhiều cuộc càn quét, quân Pháp đã tạo nên thế bao vây nghĩa quân. Trong tình thế đó, Phan Đình Phùng và Cao Thắng quyết định mở một trận tấn công lớn vào tỉnh lỵ Nghệ An nhằm phá tan thế bao vây và mở rộng địa bàn hoạt động.

Tháng 10/1893, Cao Thắng đem 1.000 quân từ Ngàn Trươi tiến sâu vào vùng đồng bằng Nghệ An. Trên đường hành quân, nghĩa quân tổ chức đánh quân Pháp liên tiếp và giành được một số thắng lợi mở đầu. Nhưng trong trận tấn công đồn Nu, Cao Thắng trúng đạn hy sinh gây nhiều tổn thất cho nghĩa quân. Cuối tháng 3/1894, nghĩa quân tập kích vào thị xã Hà Tĩnh. Quân Pháp vừa tăng cường khủng bố, vừa dồn lực lượng bao vây và công kích đại bản doanh. Trước tình hình đó, nghĩa quân phải rút lên núi Quạt rồi Vụ Quang.

Tháng 10/1884, nghĩa quân đánh thắng trận lớn tại Vụ Quang. Phan Đình Phùng cho nghĩa quân đôn gỗ đóng kè chặn nước đầu nguồn và chuẩn bị nhiều gỗ lớn trên sông. Khi quân Pháp vượt sông vừa đến giữa dòng thì ông cho phá kè. Nước đổ xuống ào ào, kéo theo những cây gỗ lớn. Quân Pháp bị gỗ từ trên cao lao mạnh xuống người, lại bị phục kích nên bị thiệt hại lớn. Tuy thắng trận đấu này, nhưng nghĩa quân bị thiệt hại nhiều, quân số ngày càng giảm sút.

Vào thời điểm này, triều đình Huế cử Nguyễn Thân đem 3.000 quân bao vây căn cứ Vụ Quang. Trong 1 trận chiến ác liệt, Phan Đình Phùng bị thương và hy sinh. Khởi nghĩa Hương Khê chỉ còn đội quân của Ngô Quang ở miền Tây Nghệ An, sau đó ít ngày cũng bị thực dân Pháp đàn áp.

Cuộc khởi nghĩa Hương Khê thất bại, đánh dấu sự thất bại chung của phong trào đấu tranh chống Pháp trên phạm vi cả nước dưới danh nghĩa Cần Vương. Đây là cuộc khởi nghĩa được đánh giá là đỉnh cao nhất trong phong trào Cần Vương với phạm vi kéo dài trên 4 tỉnh Thanh - Nghệ - Tĩnh - Bình trong suốt 10 năm. Nghĩa quân đã tranh thủ được sự giúp đỡ của người Kinh và người Thượng, của cả đồng bằng và miền núi. Về quân sự, đã biết sử dụng phương án tác chiến linh hoạt, phong phú, biết phát huy tính chủ động, tinh thần sáng tạo trong quá trình chuẩn bị lực lượng. Cũng giống như các cuộc khởi nghĩa khác, khởi nghĩa Hương Khê thất bại chủ yếu do chưa liên kết, tập hợp được lực lượng dân tộc trên quy mô toàn quốc. Kẻ thù sau khi đàn áp xong các phong trào ở trong Nam ngoài Bắc đã có điều kiện tập trung lực lượng vào việc đàn áp phong trào.

Cuộc khởi nghĩa Hương Khê đã để lại nhiều bài học và kinh nghiệm sâu sắc có ý nghĩa lớn lao trong sự nghiệp cách mạng giải phóng dân tộc sau này, đó là bài học về việc huy động được sức mạnh, sự ủng hộ của các tầng lớp Nhân dân, không phân biệt các giai tầng, thành phần dân tộc; tổ chức lực lượng chặt chẽ, nghiêm minh; sự đoàn kết thống nhất, tinh thần tự lực, tự cường. Phong trào tuy thất bại nhưng đã tô thắm thêm truyền thống anh hùng, bất khuất của dân tộc Việt Nam.

***

Kỷ niệm 175 năm Ngày sinh Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng cũng là thời điểm Đảng bộ và Nhân dân tỉnh Hà Tĩnh chuẩn bị chào mừng kỷ niệm 65 năm Ngày Bác Hồ về thăm Hà Tĩnh, 15 năm thành lập Thành phố Hà Tĩnh mỗi cán bộ, đảng viên và Nhân dân tỉnh Hà Tĩnh đang ra sức thi đua, phấn đấu, rèn luyện lập nhiều thành tích chào mừng kỷ niệm. Trong không khí tự hào đó mỗi người dân Hà Tĩnh sẽ mãi khắc ghi những cống hiến, những đóng góp của Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng cho sự nghiệp đấu tranh giải phóng dân tộc. Phan Đình Phùng sẽ mãi là tấm gương sáng về ý chí ngoan cường, tinh thần đấu tranh anh dũng, sự hi sinh cao cả vì Nhân dân, vì dân tộc để các thế hệ hôm nay và mai sau của tỉnh Hà Tĩnh nói riêng và cả nước nói chung học tập, noi theo.

Phát huy truyền thống của quê hương cách mạng, tự hào là quê hương của người Chí sĩ yêu nước Phan Đình Phùng, Đảng bộ và Nhân dân tỉnh Hà Tĩnh quyết tâm học tập, noi gương Đình nguyên Tiến sĩ Phan Đình Phùng và các bậc cách mạng tiền bối, tiếp tục thực hiện tốt nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng, tích cực đấu tranh chống các biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức lối sống,

đấu tranh chống chủ nghĩa cá nhân, tệ quan liêu, tham nhũng và mọi biểu hiện tiêu cực; xây dựng Đảng bộ tỉnh Hà Tĩnh ngày càng trong sạch, vững mạnh, gắn bó mật thiết với nhân dân, lãnh đạo nhân dân thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội Đảng các cấp và Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Hà Tĩnh khóa XIX đã đề ra, phấn đấu xây dựng tỉnh Hà Tĩnh đạt tỉnh Nông thôn mới trước năm 2025./.

BAN TUYÊN GIÁO TỈNH ỦY - HUYỆN ỦY VŨ QUANG